URRILLA
17
Eguena

Bilbao, 1935

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
Bilbao'kua .... 9,00 Irko. Iru il...
Bilbao'atazkua.. 11,25 " "
Idazki-Itunmena 62,00 " urte...
Atzarrijetakuak 112,50 " "

Beldayen itunduba

XXIII urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.117 zenbakija

Gayak

Maite eben

Abisinitarak Aksum urija mate be mate eben.

Donokitaren urija bai-litzan gurtuten ixan dabe.

Eta mate dan gauza bati lotsa ona ixaten yako. Matasunez gurtuten da, ta iñok zauritu ta kalterik etori eztakijon, be, artaz zaindu. Abisinitarak euren uri matiaz egin ixan dabena orixe da. Azkenengo orduban be euren benetako matasuna erakutsi dautse.

—¿Zelan? ¿Areyuen eskubetan laga-ta? Eztogu ulertuten—batzun-batzuk esango dauste.

Nik, baña, ulertereza dala esango neuke.

Abisinitarak euren uri donia areyuen gaunbadakaz birinduta geratzeko ariskuban ikusi ixan dabe. Areyuak asko be asko ziran, eta guda-izkiluz ondo zamatubak ganera. Eurak, bariz, gitxi ta guda-izkiluz be txiruak.

Era oretara, ba, areyuen eraso gogoral atzerantz-eragiteko indarik iñundik be ezin-eukien atara.

Bitartian, areyuak, eurena etzan uri donia, ezetariko lotsa ez matasun barik birinduta lagako eben.

Abisinitarak, bariz, euren uri doniari iñok zauririk ezarterik ezeben gura. Zaurituta ta birinduta ikusteko baño matiago eben, eurak, Aksum uri donia. Eta benetan mate ixan ebelako, areyuen izkilu edendunez zaurituta ikusi baño lenago, aurkitzen zan lez oso-osuan ezeren uratu barik areyuen eskubetan ikustia gura ixan dabe.

Eta alantxe egin be: ikurin zurijak gora jasuaz, ain asko mate daben Aksum uri donia, areyuai laga dautse.

Bitartian, eurak, ain asko mate ixan daben euren uri donia areyuen eskubetan laga biarak bijotzetaratu eutsen samin garatzez zamatuta, beste leku baterantz igitu dira, andik urunetik euren uri doniari matasunezko begirakada samur batzuk zuzenduteko.

Ama-matasunak eztau bere seme edo alabearen erijotzarik laketuko. Erijotza-bidian imiñi baño lenago iñoren eskubetan imiñiko dau.

Abisinitarak, irakurle, euren egiñen gustijetan, benetako abertzale zintzuak lez ikusiko dozuz.

Italiarak ez, ostera; oneik, ba, matasun gustijen ganetik euren guda-izkilu gaiztetsigarijak agertubaz, aurian idoroten daben gustija indar-bidez eurekanduten ikusiko dozuz.

Italiaren egiñen anker oreri, irakurle, kistaren ixena daruagunok, ezin geinkijo ezetara be txalorik jo.

Abisinitarai, bai, ostera: oneik eurena aldeztuten dabe. Onein egiñena doipurubak be ontzat emoten dau.

Abisinitaren abertzaletasuna eredutzat artzeko lakoxe abertzaletasun zintzua da.

Geuk be aberija dogu, irakurle... Geure aberi gaxo oneri be begiratu dayogun... ¡Abertzaliak, benetako aberzaliak ixaten ikasi daigun...

"Firi-Firi"

Or goyan ixenpurutzat imiñi dogun "Firi-Firi" ixan ori, Zamaripa'tar Paul abade euzkel-idazle erimiak oraintxu argitaldu ixan daben idazti "bare-zalearena" da. Niri be ijeki bat bidaldu daust, korioz bidaldu be.

Baña nik eztakit, ijeki au nundik eta nora ibili ixan dan, orain ila askotxu dala argitalduriko idazti au atzo goxerarte nire eskubetara etzan eldu-ta.

Okereko bidien batzuk artu biar ixan dauz, edo "firi-firi" ta "fara-fara", ezetariko iradu barik, igaro ixan dan leku gustijetako "jenteari" "bareak-bare" eragiten ibili da.

Zamaripa euzkeltzale ta idazle ugarijak bidaldu ixan daustan ijeki au eskubetaratu yataneko, besapetxuban artuta ene etxera zuzendu naz.

Gure umiak suge bixijari be baketan itxiko eleukijoen umiak dira-ta, ganeko marazkija ikusi ixan dautseneko, eskutik kendu dauste, ta berari begira jari dira.

Ganekua ikusi ixan dautsenien, barukua ikusi gura ixan dautse.

Eta baruban "Txitxu" ixilzañen "firi-firijak" dakazala ikusi dabenian, "Txitxu,,'ren okurentzi" gustijak irakurten imiñi nabe.

Irakuri dautsetaze, ba, ¡ta arein bareak...!

Umien bare-santsuetara emaztia etori yat. Eta a be, taluak eretia bertan-bera laga-ta, "Txitxu,,'ren baregarikerijak entzuten geratu yat.

Oratiño nozonozko baten irakurtiari laga dautsat, baia bazkari apur bat jaten asi be.

Gure umiak bazkarija jaten ekin dautsagunartian be euren "Txitxu" gora ta "Txitxu" bera, ixildu be etxataz egin.

Eta eskarak "Txitxu,,'ri, lenengo eberdiko bazkaritan talo bi gitxijenez aurreratu doguz-eta.

Oratiño bazkalostian neure biarlekura juaten laga dauste. Baña, gero, ni biarian ixan nazan bitartian, ¿zer egin eustela uste dozube?

Ene "Firi-Firi" liburu bare-zaleori, ene emaztiak, etsekoneko Kontze'ri erakutsi dautsa.

Gure etsekoneko Kontze atsotxu zara, bariz, "Txitxu,,'ren "istorijak" entzuten pipia biztuteko be asti barik egongo litzake.

Eta gaubian bearetik etxeratu nazanian, ene emazte, ume ta etsekoneko Kontze, neuri itxaroten euki dodaz.

Eta aulkijan jezarteko be astirik emon barik, "Txitxu,,'ren "istorijak" irakurteko esan dauste.

Bakerik ixango ba-zan "Txitxu"-ren juan-etorijak irakurten asi nintzakijuen.

Etsekoneko Kontze atzotxu zarak, "Txitxu,,'ren "okurentzijakin" eñalako bare-santsuak egiten ebazan.

—Olango "okurentzijak" daukazan "Txitxu" edo dalako ori, ¿nor dogula, baña, nor?—azkenian itandu eustan.

—Zamaripa'tar Paulo deritxon "umore" oneko abade on bat dozu, au, Kontze—erantzun neutsan.

—Neu onaz, ba—berak esan eustan—olango "okurentia ixateko, abadea, prailea edo guk baño "istruziño" geyau daukana ixatia "popuertzakoa" zala-ta.

—Oren asko gustetan ba-yatzu, erosi-egin zeinke, Kontze—bestela ba-litzan sakatu neutsan.

—¡Erosi...! ¿Zegan saltzen yuek, ba?

—Amalau eriel gatik.

—¡Josus...! ¡Ori dot eriel piloa! Oren poportziñuan" gure mutilak domeketan erosten daben "peredikuek" ¿zenbat balijoko ete-leukek? Ez, enayuak ni "libru" batatik amalau erilelik "pagetan". Ik euk "leiduten" dok polito bai, ta iluntzetan ik leiduten duana entzuten etoriko nok—azkenian esan eustan.

Zuk, baña, irakurle, gure etsekoneko Kontze atsotxubaren antzian iñok irakurten dabena entzutekoen begira egon barik, Zamaripa abade euzkeltzale ta idazle langiliaren "Firi-Firi" deritxon liburu bare zalea erosi-egixu, oraingo negar-aro gogaikarijan bixi garanartian, bare-santso batzuk egiteko berau baño "umore" obako adizkiderik eztozu idoroko-ta.

Eskarikasko, Paulo agurgari ori, bidaldu daustazun ijeki onegatik. Eta urengo "Firi-Firi" edo "Fara-Fara" argitaltzen dozunian be, ez aren nigaz aiztu, al-dodan onduen eskartukozatut-eta.

URIBITARTE'TAR IBON.

Urengo bidaltzen daustazuna, baña, "bare-korioan" barik, "aidoplasuan" bidalduko daustazu, azkenengo au berandutxu eldu yat-eta...

E'nazazula berotu...

...E'nazazula berotu. Tranpa'z aberats zera; gauza oso garbi ezpa'da ere, edozeñek ulertzeko eran idatzi, ta gero ori arpegira bota ezkero "nik ez'tet orelakorik idatzi". Zer edo zertan arapatu ezkero (fonetika erabiltzen alegiya) ezta itzik ere. Ez, ez; naiko aspertu naiz era oretan eztabaida aurera eramaten.

"Ni zumayara naiz" ez'tezu idatzi, egiya, baña zure idazkiya irakuri zuten geyenak zumayartzat joko ziñuten noski.

Zumaya atatu ondoren "gure erixan isan gabia-ra iñolas ere... ori iratzi sebana, ta guk nola esaten deun jakin-daixan, ementxe ipintzia ondo etoriko-rala bururatu sat" irakurtzen dutenak ez'tute ori Apatamonasterio edo Arakaldo'tik idatzi-ta dagonik uste izango, noski. Alaz ere gaizki ulertu nubala atortzia nai ba'dezu, "mea culpa". Ta zuen eri maitxeko fonetikari ez erurik bota, ereza ta usai onekua da-ta; gañera gosua ta biuna ba'da, nai ba'dezu jan; ez'tizu gaitzik egingo-ta. Onezkero besua unatu-ta eukiko dezu; gaxorik egon naiz ta ezin erantzun, ba, idazkaririk ez'pai'tat.

Eztabaida aurera eramateko, baldintza bat jartzen dizut; ementxe jartzen ditudan itzak, zure iritziz nola idatzi biar diran eta zergatik, garbi erantzutia; zuk ere zenbakiyak idatzi, ta bakoitzaren aurian zuri atsegin zaizun bezela itz oyek idatzi, ta zure arazoya ere bai.

1. ez zan, e'tzan, etzan.
2. ez naiz, e'naiz, enaiz.
3. ez gaude, ez'kaude, ezkaude.
4. ikusiz gero, ikusiz'kero, ikusi ezkero.
5. etori bait'da, etori bai'ta, etori baita.
6. Irun'tik, Irun'dik.
7. Andoain'ko, Andoain'go.
8. ereziltar, erezildar.
9. Aitzgori, Aizkori.
10. Aritzmendi, Arizmendi.
11. Bostmendieta, Bosmendieta.
12. tempora, denbora.
13. parkatu, barkatu (Gipuzkeraz, ¿e?)
14. Kalza, galtza.
15. gaia, gaya.
16. etxea, etxia, etxee.
17. beroa, berua, beroo.
18. mendia, mendiya (mendija, mendixa), mendie, mendii, mendiye.
19. burua, burue, buruu, buruba, burube.
20. egina, egiña.
21. laraiña, laraiña, larana.
22. zatitu, zatitu.
23. maite, maite, mate.
24. dabilen, dabilen.
25. maila, maila, mala.
26. aberzale, abertzale.
27. euskelzale, euskeltzale.
28. Aitzburu, Aizpuru.

Zure erantzunaren zai naukazu.

Doitxera atatu ba'det, an ere fonetika-lagirik erabiltzen ez'tutelako da. Esate baterako Dampf (lurruña) eta schiff (xif irakurtzen da)'tik Dampf schiff (luruñontziya) egiten dute. Ia, esan zazu itz ori; mingaña aurera ta atzera astindu biarian izango zera. Euskeldunak beriz mingañaren lan geyegiyak kentzeko, fonetika legiak sortu dituzte, Aitzgori'tik Aizkori egiten dubana ta beste asko; oretara izkuntza ereztu egiten da, ta beragatik edertu ere bai.

Beti aurera dakarzki guten apurdierak ta benaparerak ere ez'tituzte itzak sortzen diran bezela uzten; o; daude "botella,,'tik "botoila", "España,,'tik "Espaini" ta abar. Lapurdieraren fonetika, lapurdierarentzat, eta gipuzkerarentzat gipuzkerarena; au da nik eskatzen dedana, ta ez bi edo iru euskelgi nastu ta euskel-esperanto bat idaztia. Bakoitzari beria, ta giputz euskelgiyari ere bai.

Iya aztu zitzaidan; beste apustuba ere irabazi dizut; nere lenbiziko idazkiya e'tzenduban irakuri, noski. Alaz ere, "Lauaxeta,,'k eskatutako "status questionis" zuk azaldu zenduban, ez oso zuzen noski; zerorek ere ez'paizenduban ezagutzen: "Basatik "lelengo artikuluan esan euskuna argi egoan, baña geroko oneik lausotuta itxi gaitue" idatzi zigun "Lauaxeta,,'k, eta zuk "argi egoana" ezagutu gabe, "status questionis" azaldu. Auxe "Lauaxeta,,'k EUZKADI'ren irakurliak eta nik barkatu biarko dizugu, baña zuri gustatzen zazun bezela, atortu-ondoren.

Onenian batenbatek jaramon egingo didan itxaropen apur bat ba'det. Zuk atatzen dezun asterokuan Donosti, Donostia baño askozez geyagotan irakuri det lengo astian; ta fonetika ere, an edo emen, ba 'dager. Zuk atatzen dituzun galdu ziranak, Donostia idazten zuten; nere ustez fonetikarik erabili ez'pa'lute ere, berdin-berdin galduko ziran. ¿Zergatik? Altube jaunaren idaztitxuan argi dagola deritzait...

Orain arte nere aurka idatzi dezutenok batek napar-lapurdi kutsuba zuban, eta zuk bizkayera kutsuba; oraindik e'tzait giputz jatorik aurian jari, ta ortik darorkit itxaropen apur ori. Giputz jatorak nere iritzikuak ote-diran...

BASATI.

Orratzontziko zorgiñak

"Ipuña, ipuña,
esana ta ez ixana."

Lenagoko urtietan "Bizkara" basetxian, abade bat bere areba bategaz bixi zan. Abade arek, bere etxeko arka zar baten oratzontzi bat ondo gorderik eukiten eban; eta berak, oratzontzi areri, iñortxok be egundo ez egijola ikutu ta abar, esaten eragoyon beti.

Ori zala-ta, etxeko ta auzokuak (emakumiak batez be) oratzontzi miragari artan zer egon eta eikianentz, buru austerik askogaz ebiltzazan.

Egun baten, abadiak, bere arebiari esan eutzon.

Gaur Urkiola'ra nayuan ¿bai? ta etxeko zeregiñak eta abar, ondo egiñaz, ia etxian ondo baño obeto jaboten dunan... Kortako abelgorijeri be, lantzian bein begiratu. Ta... ni etxetik at (kanpuan) nazan artian, or arka-zarian gorderik dagoan oratzontzijari ez egijon ikuturik egin gero... goxetik gabera zoritxar gorijen bat leporatu eztagiñan be... ¡kontuz!

Ta beste barik, abadia, Urkiola-ganera juan zan. Eta nebiak atzia emon orduko arebia, arkara begira jari zan; bere kolkorako esaten ebala.

—Oratzontzi ori dala-ta, gure nebiak darabiltzazan buru-austiak eztira txikijak gero... Orenbeste ardura ta buru-auste, zer dalata baña... Uria, zidara, ala ari-bitxi dirdiratsuen batzuk ete dagoz bertan...? Ontzi bakan oretan zer dagoan, berak bakarik daki; ori bariz, olan elitzake ixan biar..., etxian zer dagoan, etxeko gustijak jakin biar leukie ta; or eztago norarik ez zer esanik. Etxian bixi danak, gixonak naiz emakumiak, etxian zer dagoan jakitia, gauzarik bidezkoena da ta... Aiko-maikoetan beti ibili barik, arka zar ori, giltz andi onegaz edegi be egingo neuke... ta bertan zer dagoan ikusi be bai... Baña, baña... gure abadia oin da zura "ze", jazorikoaren bari, biar-ba, beriala jakingo leuke; besterik ezian, zer ixan dan igeri egingo leuke ta... ¡Ene! Zer egin...? Dana dala, onako buru-austerik geyago ezin negike jasan nik; neure osasuna bape mate badot beintzat, iroen (miñutu) baten be geyago ezin negike itxaron.

Eta ori esanaz, neska jakingureak, arkia edegita oratzontzija eskuan artu eban. ¡Eta orduan ixan ziran ixan ziranak, eta jazo ziran jazo ziranak....

Beste barik, oratzontzitik, zorgiñak, taka-taka urtetan asi ziran. Eta "zer eingu ta zer eingu" esanaz, zorgin batzuk, neskiari oñetatik oratu eutzoen, beste batzuk eskuetatik, eta bestiak samara ¡zart egin eutzoen. Orduban, neskia estutu zan, eta negarez asi ta esan eutzoen.

—Biara (lana) egin gura ba-dozue, zoaze solora, ta beyentzako bedara ekari egiztazue-ba...

Ta zorgiñok, beriala soloratuta, bedar gustijak beingo baten etxeratu ebezan.

Eta bariro be, neskiaren inguruan ikotika asita "zer eingu ta zer eingu" esaten ekin eben; eta bakia ixango bazan ixan, naboak, arbijak, ekarten solora bialdu biar ixan ebazan; eta iroen (minutu) batzuen baruan an inguruetako arbi gustijak etxeko atortera ekari ebezan. Eta orduban be "zer eingu ta zer eingu" esaten asi ziran.

Neska gaxua, olako esturaldijan negarez ta uluka asi zan, bere inguruan ikotika ebiltzazan zorgiñari, zer agindu be ezekijela. Alako baten, alan biarik, bere zorijonerako gauza bakan bat agintzia otu yakon.

—Zoaze erekara—esan eutzoen—eta etxian biar dodan ura galbaya onetan ekari egiztazue. Gure etxian ur tantarik be eztago ta.

Eta zorgiñak, galbaya artuta erekara juan ziran; eta ur-iretan zintzo zintzo asi. Baña, eurek oretarako egiten eben dana, alper-alperik zan; artzen eben ur gustija lau oinkada emon orduko, galbayaren zuluetatik urten da munia bera juakielako. Bariro be juan ziran, eta bariro be ori jazo yaken; ezelan be urik ezin ekari.

Oretan ebiltzazala, abadia, Urkiola-ganian eguna ederto igarota, danpa-danpa etxian sartu zan; eta, bere arebia negar baten aurkitu eban.

Zer jazo yakanentz itandu eutzonian, neskiak erantzun eutzon.

—Oratzontzikoak sakabanatu dira... ta orain lari ta baregari narabile... Ene...!

Ta jazoriko gustija zertzelada gustijakaz edestu eutzon. Entzunikoaz, abadia asaratu zan, eta asarez be asarez esan eutzon.

—¡Jakin-gura petralak alakuok! Oratzontzi oregaz arduraz ibilteko ta abar, eztonat esaten ixan ba beti... Zuek lakoakaz baña alperik don... Eskerak galbayaz ura ekarten ipini donazalako; bestela ire galdua... Or intzanan oratzontzijan, eurekaz batera...

Gero, abadia oratzontzija artuta erekara juan zan; eta bertan "latiñaro" bat esan da beste barik, zorgin gustijak beingo baten oratzontziratu zituan; kanpoko argitan, "batxu" bera be geratzen etzala...

Geroko egunetan, abadiak, bere areba gaxuari saritan esaten eutzon, urengo esakun-bertzoa.

Jakin-gura, jakin-gura
ez ixan beti ikus-gura
iñoz ezpadon galdu gura.

MAÑARIKO.

Bergara'tik

Euzkera - aldez lanean

Yakingari asko ditu Bergara'k. Bergararak ditugu Aranzadi, Eleizalde... Bergara'n daude Ozaeta, Gabiria... toreak. Bergara'ko bi elizak bikain-bikañak dira. Bergara'n dago Mesa'ren "Santo Cristo" arigaria. Agire'tar Martin deuna bergarara zalakoan izan gera. Bergara'n gertatua da "Convenio de Bergara" izeneko Yudas'en besarkada. Goxo-zaleentzat ere Bergara'n dira goxorik goxoenak.

Ba-da, ordea, Bergara'n beste gauzatxo bat ere. Pitxirik ederenetakoa gañera. Abendearen izkuntza: EUZKERA. Orixe bai degula bergararak zaindu beareko urezko pitxia. Erdeldunak izango dira. Eta izan ere, onenean, askotxo Atzeritar askotxo bildu baita Bergara'n zorioneko lana dala-ta. Erderaz, euzkeraz baño gogotsuago dagiten euzkeldunak ere izango dira. Izuri ori Euzkadi gustira edatua da zoritxarez. Ala ere, ordea, euzkeraz, Yainkoari eskerak, asko egiten da oraindik. Eri azitxoa izanik gañera.

Orañartean euzkeraz egin izan ba'da, gerora ere egingo dalakoan gaude, Udalari eskerak.

Bergara'n noizpait udal-gizon izan diranak euzkera alde zerbait egin dute. Orixe azaldu nai genuan idazkai onetan.

Bergara'n ikastola asko dira. Lateri-Ikastolak 4. Udal-Ikastolak 5. Bestelako ikastolak 4. Elosu ta Usaraga'n beste bi. Gexotegian aur-ikastola. Eta azkenik "Enseñanza" dalakoa.

Eta, arigaria benetan, ikastola oyetan euzkeraz irakasten da. Bergara bezelako eririk bai ote-da gero. Eztet orañartean entzun eri bateko ikastola gustietan euzkeraz irakasten dalakorik.

Azken-auteskundeetan udaeratu ziran ziñegotziak, geyenez abertzale ziranez, abertzale-arauz yokatu zuten. Ona emen ayek artu zuten erabaki yakingari bat: euzkera ederkien irakatsiko zuten ikastolai 6.000 laurleko banatzea.

Eta, yakiña, zidarak zapuzkeri asko kendu izan du, goroto asko samurtu. Orixe bera gertatu zan Bergara'n ere. Irakasle gustiak euzkeltzale biur zitzaizkigun 6.000 laurlekoen txin-txiña edatu zanean. Eta arezkero euzkeraz irakasten dute Bergara'ko irakasleak. Asko edo gutxi. Gertatu oi danez, batzuek geyago eta besteak gutxizeago. Dana dala, ikastola gustietan irakasten dute euzkeraz. Ori degu biderik egokiena euzkera sendotu eta zabaltzeko: umeai irakatsi. Eztegu, euzkerari buruz, etorkizun aundirik, aurtzarotik iges egin dutenekin. Umeakin bai. Umetan ikasten dana sakonago erotuta geratzen baita.

Oregatik zaigu benetan txalogari Bergara'ko udal-gizon abertzaleen asmo ta erabaki bikaña.

卐 卐 卐

Bergara'n, gañera, Euzko-Ikastola ere ba-da. Euzko-Ikastolan euzkera irakasten da eta euzkeraz irakasten dira gauzak. Abertzaleentzat etorkizun ederreneko arazoa Euzko-Ikastola da. Euzko-Ikastola sendotu eta indartu bearean daude abertzaleak. Abertzale arauz yokatzekotan, abertzaleen semeak Euzko-Ikastolan izan bear dira, abertzaleen txindi-apurak Euzko-Ikastolarako izan bear dira. Bergara'ko abertzaleak ondo yokatu ote dute arazo oni buruz?

Eztet uste egin bear dana bete dutenik abertzale gustiak. Bergara'ko Euzko-Ikastolan 36 ume bakarik dira. Bergara baterako gutxi dira. 50'tik gora izan bear dira Bergara'n Euzko-Ikastolako umeak. Abertzale gustiak naiko ba'lukete, eunen bat ere izango lirake Euzko-Ikastolarako aurak.

Iriki itatzute begiak Bergara'ko abertzale zeratenak. Semeak dituzutenak, biali zuen seme oyek Euzko-Ikastolara. Dirua dezutenak, eman zuen diru ori Euzko-Ikastolen alde. Euzko-Ikastoletan erabili oi dira, batean, Yainko-arazoak eta euzko-arazoak. Eta Euzko-Ikastolen bizitza zuen eskuetan da.

Ezta aski "Goxotegi", "Txurutegi", "Txiringutsak" eta orelako beste eztakit zenbat gauza etxe-aureetan yartzea. Onik da ori. Egin beareko gauza. Euzkaldunak euzkeraz adierazi nork bere adierazi-gayak. Baña ori axaleko gauza da. Barenera yo bear degu. Muñetaraño. Eta barenera eta muñetaraño, Euzko-Ikastolari lagunduan yoko degu.

Lan bikañari asiera eman zenioten. Burutu ezazute beraz lan ori. Bergararak euzkaldun izan zitezela.

Asabengandik yaso dezuten ondorena zuen oñordekoai ere oso-osorik eskeñi bear diezute. Ori zaitzute aberiaren alde txintxo yokatzea.

MIKELATS.

Errijetatik

GALDAKANO

EUZKO-JAYA.—Ikaskarija ixango da ila onen ogeta saspigarenian eri onetan ospatuko dan euzko-jaya. Abertzalien artian jai oretarako ikusten dan gara aundijetan be aundija da, ba.

Eta ezta gitxijagorako ixan be jai ori atolatzeko ixentau dan batzordiak gertau daben egitaraba jakiñezkero. Iaupa abestuba, ezpatadantzarijak, pozpoliñen jantza ta jolasak eta abar ta abar.

Urenguan (J. L.), jai onen egitaraba osua iragariko dogu. Eta irakurle abertzalien gogokua ixango dala esan biarik eztago.

Abertzaliak, gertu, ba, gustijok urila'n 27'garenian Galdakano eri mate onetara etorteko.

IZPAR BALTZA.—Lengo astian il zan Jauna'ren besuetan, Gamuzio'ko auzuan Jairoa'tar Luken euzko-langile ospetsuba. (Goyan bego).

Atsekabian laguntzen dautsagu bere sendijari.

GUDARI BARIJAK.—Juan dan asteko igandian ixan eben gudari juan biar diran mutil gastiak gudaritza-zozketea.

Eri onetakuak, batez be Gamuzio-auzunekuak zorijona ixan dabe, gudaritza oretatik azke geratu dira-ta.

Ori dala-ta, baña, bateko "¡viva! los quintos" eta besteko beste ganorabako oyuren bat, amaikatxu santso gangar entzun biar ixan gendun.

Zaratarijon artian euzko-abertzalien batzuk be ixango ziran biarba.

Ez ete-dira gogoratuten gastiok, batez be euzko-abertzaliok, zarata gangar oreik egitia iguingarijetan be iguingarijena dala?

¿Zer dala-ta?—batzun-batzuk erantzungo dauste. Nik, baña, beriala erantzungo dautset eurai be: "Gudaritza ori euzkotarena eztalako, gure menpetzaliena baño". Euzkotaroi olango didarik eztagiguela geyago entzun, ba.

KIROLAK.—Olakorik. Aurten jo ta kia ataraten dabe "Elexalde'ko "ostikolari-mutilak. Ori dalata azkenengo jokaldijan "Baskonia beti"-kuai irabazi egin eutsen, bat eta bapez-gatik. ¿Txapeldun urtengo ete zare, mutilak? "Elexalde,,'ren ixena goratuteko zerbait biarko da.

ERDI-GEXORIK.—Olantxe erdi gexorik aurtikitzen dira Mandaluniz'tar Karmele andereñua ta Galo'tar Miren Josebe anderea. Ainbat lenen sendotuko al-dira emakume abertzale zintzo bijoik.

Zamaloa'tar Sekunda geure adizkide ta abertzale zintzua danaren ixeko Alesandere il dala entzun dogu. (G. B.)

Sekunda adizkidari ixan daben atsekabe aldijan lagun gayakaz.

BASAKINA.

IS'SONDO

BATZOKIA'n Kirol arazoak eratzen gogor ekin diyote gazteak Araudia egin dute, batzordekoak izentatu-ere bai:

Lendakari, Maiza'tar Koldobika.
Ordeko, Rezola'tar Jokinda.
Idazlari, Lete'tar Jokinda.
Diruzai, Tolosa'tar Mikel.
Batzarkide, Garmendia'tar Pell.
Garmendia'tar Ion eta Landa'tar Kepa.

Antzelariak ere batu dirade eta laster degu antzerki jaia, Ikasten asiak dirade beintzat.

Eta bada gazteak, negua badator, eta neguan egun itunan ordez une atsegintzu batzuek ematen diguzuten.

NEKAZARIAK. — Egualdi bikañak egiten diela-ta gogoz dabiltza, negurako txingoriak egiten, izan-ere negu beltza eta luzea gañian dute, bañan aurten bai ongari eta bai jaki zerbait etxeratuak dirade.

Aurki artoak zurituaz ipuiyak zenbatuko dituzte mokau goxuak jan-ere bai, esan zarak egiak badirade; Berde gaztañan erdiko alea; talo bir-erea eta balantzagi sagararen ziriña emendirade gizonak jaten dituen mokaurik goxoenak. Egia ete da?

MURUMENDI.

ONDARROA

ANTZERKIJAK.—Etoriko dan Igandian, Jaungoikua lagun, gure Euzkeltzale-Bazkuna'kuak antzeztuta, iru antzezkixun, bata baño bestia ederaguak ixango doguz.

Antzeztokijan lenengo imiñiko dabena "Itxaro-Ixara" ixango da. Antzerki onegaz gomutauten eztanik gitxi ixango dira, ba, berau ixan zan aldi baten Bilbao'ko Euzko-Gastedi'ko "Oldargi" ospetsubari entzuterik andijena emon eutsona. Sota'tar Imanol'ena da, eta Altuna'tar Joseba Euzkeltzale-Bazkuna'ren idazle gorenengotaikuak euzkeralduba.

Gure eri onetan egiteko ganera antzezki bere-bixikua dogu berau, ba, arantzaliak, euzko-arantzaliak España'ko itxaso ta portuetan egiten daben bixitzearen naigabiak-eta agiri-agirijan iminden dauskuz.

"Uretxindora" be "Itxaro-Ixara"-ren egiliarena da, eta bardin Altuna'k euzkeralduba. Eztaukagu edera dala esan biarik, Sota'rena ixan ezkero...

Irugarena... Au bai ixango dala atsegingari gure erikidientzat. Lenengua ta bigarena ederak ba'dira, ezta gitxijago ixango "Ilobearen indara".

Ezta luzia ta gitxiago esperqarija. Ixan leikenik antzerkirik ikuskarijena dogu berau. Eta antzezkixun onek beste deigari bat dau antzezti-zaliontzat; ondarutar batek egiña dala. Bertan esango yatzube nor dan egilia.

Enua geyago ezer bere esaten, ba, gurea ta zer esana be euki aren, arin-aringa nabil. Ikusten duanak igariko dautse guk esan gura dogun gustija. Eztabela gura ixango antzezkixunik amaitzia, pozez be pozez egongo da-ta.

GUDARITZATIK AZKE.—Azke urten dausku gudaritzatik gure adizkide ta erikide dogun "Arteta" euzkel-idazle argijak.

Berau geure artian eukitia gura dogu ta asko poztu gauz izpar eder onek.

Zorijonak, ba, adizkide ta badakixu: Ekin egin biar da ta eztago oporik. Igesi ixan ba'zendu nai ta nayez opor... ixango genduban, baña geugaz ... ranetik, alkar artuta, eri osua ... dogu Batzoki'ra aurerantzia-eta ... eta zarok, zeozertxu egin al do... eta lan egin biogu.

AR...

MENDARO

IZPAR BALTZA.—Ila onen ... azken-laguntza artuki Goiko Ja... ondora deitu dio 86 urtekin A... Erairnun'i. (G. B.)

Egun aretan bertan il zan "... basetxeko guraso zara ere, bere ... 81 urtekin.

Alkorta'tar Lore urutizkin-e... deratxo ezaguna ere egun beri... Onek ere il danian, 72 urte zit...

Urain'dar Imanol'en lau urteko... txoak ere donokiratuteko egu... autu zuan.

Il diranen sendiei izan duten ... aldian laguntzen diegue. Eta ... goyan begoz. Bitartian guk o... guen.

EZKONDEYAK. — Gure la... Azpiazu'tar Pantzeska ezkonde... kitzen da. Zorionak.

DABILTZANAK.—Donostia'n ... ze bat igarota gero, gure artian ... dira, Zuluaga'tar Miren Koldo... mele ta "Lolitxa" andereño lin...

Kutz osagilea eta onen emaztia ... nostia'tik emen egun batzuk iga... rita gure artian ditugu.

Emen gure artian egun bat ... -ondoren Murcia'ra juan dira ... Jon eta seme Joseba, ta onen se...

GUDARI - MUTILEN ZOZ... Aureko igande baten Donostia'... zan gudari-mutilen zozketa. Z... zala-ta, uri onetako zortzi mut... Apirka'rako dira. Ona emen su... eko iru eritaroik: Loyola'tar Jo... tza'tar Andoni ta "Agire-txiki" ... ko mutila.

K...

ABADIANO

JUAN-ETORIJAK. — Bilba... ikastaruak egiten Urizar'tar Jo... da.

Dima'ko Arteun auzoko ikasto... nitxa'tar Iñese irakaslemia.

Valladolid'era bere ikastaruetan ... 'tar Pantzeska.

Beriz'ko lekaimien ikastetxera ... ore'tar Itziar.

Udatia igarota onexek juan d... zeregiñetara: Goxeazkoetxea'tar ... da, Bengoa'tar Kandido jaupa... Itxaso'tar Nikola, Osaba'tar Jo... kaida'tar Polisene.

Emen agurtu doguz Altuna'ta... ta bere emastia, euren alabatxu... ren eruaten etorijak.

Zaragoza'ra bere ikaskixuneta... tua'tar Eukeni juan da.

Ondareta'ra, udatia igarota, A... sendija juan da.

Emen agurtu dogu Arkarazo... kita.

JAYOTZEA.—Sagastabeitia'tar ... 'ek seme lenayua ixan dau ta J... ixena ezari dautsa ugutzan. Zori... rari ta bera emastiari.

ILAK. — Zabala'tar Sebast... Jauna'ren besuetan. Baia be S... 'tar Eromalda be.

EZKONDU.—Lizundia'tar Lu... tilea Lekue'tar Perdinanda'rekin ... da. Zorijonak.

Korpion'dar Kaulde be ezkond... til argi batekin. Zorijonak.

LEKAIME.—Bernas'tar Niko... me juan da.

GEXORIK.—Loroño'tar Jone ... aurkitzen da. Guk laster esatzia... tsagu.

IZPARK...

MUXIKA

BATZARA.—Aureko astelen... onetako E. A. B.'kuak, Gernika'... -Batzokija'n batzar bat ixan eb...

Batzar a datoren urterako bat... rija ixentetako egin zan. Eta i... ranen ixen-abixenak onixek dira:

Lendakari, Enbeita'tar Miren; ... ri, Auzokoa'tar Jone; txindi-zain, ... Margarite; batzarkide, Ajuria'ta... re, Itza'ar Miren eta Kistiñe.

Batzar au ontzat emonda, gu... -Batzokija'n akeit gozua artu ... geratu gintzazan.

ELEIZKIXUNA. — ¡Agurtza... oztetza aundijaz ospatu zan eri...

Goxeko saspi ta erdijetako ja... notin eldu ziran mai donera Jau...

Jaunartze bitartietan euzkel-ab... ak abestuten ziran. A zan ederr...

Aratsaldian be ozte aundijaz ... deuna otoiztu zan. Agurtza au... ixan zan.

Txonitza karmeldar Aba agu... tek egin eban, eta berak egite... lez, ederto egin be.

Txonitza amatu zanian be, ab... ak abestu ziran. Eleizbirea egin ... geyagoko barik, Agurtza-igande... kixun edera amatu zan.

JAZORIKUA.— Ondiño egu... eztala neuk ikusija da au. Mo... erotari aundi bati begira eguan ... arek uraren bultzadara bira-bira... jak egiten dabezala gomutauta-e... txe esan eban:

—¿Zelako tramankulua dok, a...

Bere lagunak albotik beste er... emon eutsan.

—Tirok, tramankulu oreri itxi... gayuazan, orek etxekok zer ik...

—¿Zer ikusirik ez? Bai ta au... be. Uragaz oren beste bira egi... nian, ardauaz ¿zenbat bira eg... kezala uste dok?

BIXI-...

Uara.—Urenguan U. B. B.'ko ... baz" txakadatxu bat emonda ... duko dauskuzu zeure idazkitxu... "Bixi-Gure"? Bai eder orek.—I...